

LIÊN KẾT CÁC ĐOẠN VĂN TRONG VĂN BẢN

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Hiểu cách sử dụng các phương tiện để liên kết các đoạn văn, khiến chúng liền ý, liền mạch.
- Viết được các đoạn văn liên kết mạch lạc, chặt chẽ.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LUÔN Ý

1. Liên kết đoạn văn nhằm mục đích làm cho ý của các đoạn vừa phân biệt nhau, vừa liên mạch với nhau một cách hợp lí, tạo tính chỉnh thể cho văn bản. Muốn vậy, phải tạo mối quan hệ ngữ nghĩa chặt chẽ, hợp lí giữa các đoạn văn với nhau và sử dụng các phương tiện liên kết phù hợp. Các phương tiện liên kết vốn mang ý nghĩa nhưng đồng thời chúng cũng là dấu hiệu hình thức làm rõ tính liên kết của nội dung đoạn văn.

2. Bản thân nội dung các đoạn văn trong nhiều trường hợp có khả năng liên kết chặt chẽ với nhau. Trong những trường hợp đó, cần phải cân nhắc giữa việc dùng và không dùng các phương tiện liên kết để văn bản vừa chặt chẽ lại vừa tiết kiệm lời. Mặt khác, lại có những phương tiện liên kết đồng nghĩa, gần nghĩa với nhau nên cần lựa chọn các phương tiện liên kết cho thật phù hợp với ý đồ chủ quan của người viết, với sự việc được phản ánh và tình huống giao tiếp cụ thể.

3. SGK chỉ liệt kê khái quát từ ngữ chỉ các nội dung liệt kê, khái quát, đối lập, nguyên nhân. Khi giảng dạy, GV cần cho các em huy động vốn hiểu biết của mình để tìm các phương tiện liên kết cụ thể cho từng trường hợp.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. HS nắm được tác dụng của việc liên kết các đoạn văn trong văn bản. GV cho HS phân tích, so sánh hai trường hợp được dẫn trong SGK : có và không có phương tiện liên kết để liên kết các đoạn.

Trường hợp 1 : Đoạn 1 tả cảnh sân trường Mĩ Lí trong ngày tựu trường. Đoạn 2 nêu cảm giác của nhân vật "tôi" một lần ghé qua thăm trường trước đây. Hai đoạn văn này tuy cùng viết về một ngôi trường nhưng giữa việc tả cảnh hiện tại với cảm giác về ngôi trường ấy không có sự gắn bó với nhau. Theo lô-gíc thông thường thì cảm giác ấy phải là cảm giác ở thời điểm hiện tại khi chứng kiến ngày tựu trường. Bởi vậy, người đọc sẽ cảm thấy hụt hẫng khi đọc đoạn văn sau.

Trường hợp 2 : Trường hợp 2 chỉ khác trường hợp 1 ở chỗ có thêm bộ phận "Trước đó mấy hôm" vào đầu đoạn 2. Từ "đó" tạo sự liên tưởng cho người đọc với đoạn văn trước. Chính sự liên tưởng này tạo nên sự gắn kết chặt chẽ giữa hai đoạn văn với nhau, làm cho hai đoạn văn liền ý liền mạch.

GV kết luận : Các từ ngữ "Trước đó mấy hôm" là phương tiện liên kết hai đoạn và nêu yêu cầu : Em hãy cho biết tác dụng của việc liên kết đoạn văn trong văn bản.

HS suy nghĩ, thảo luận để tìm ra tác dụng của việc liên kết đoạn văn trong văn bản.

Hoạt động 2. HS tìm hiểu cách liên kết đoạn văn trong văn bản.

GV hướng dẫn HS lần lượt làm các bài tập ở mục II.1 và rút ra những nhận xét cần thiết liên quan đến cách sử dụng các phương tiện liên kết đoạn.

Bài a. HS thực hiện hai khâu trong quá trình linh hội và cảm thụ tác phẩm văn học :

- Tìm từ ngữ liên kết đoạn.
- Kể thêm các từ ngữ để chuyển đoạn có tác dụng liệt kê (*trước hết, đầu tiên, cuối cùng, sau nữa, một mặt, mặt khác, một là, hai là, thêm vào đó, ngoài ra, ...*).

Bài b. HS tìm :

- Quan hệ ý nghĩa giữa hai đoạn văn.

- Từ ngữ liên kết đoạn, vị trí của chúng.
- Kể tiếp các từ ngữ liên kết đoạn mang ý nghĩa đối lập (*nhung, trái lại, tuy vậy, ngược lại, song, thế mà...*).

Bài c. HS đọc lại hai đoạn văn ở mục I.2 và xác định : *Đó* là chỉ từ. *Trước đó* là trước lúc nhân vật *tôi* lần đầu tiên cắp sách đến trường. Việc dùng chỉ từ *đó* có tác dụng liên kết hai đoạn văn.

Sau đó, các em kể tiếp các chỉ từ dùng để liên kết các đoạn văn (*đó, này, ấy, vậy, thế...*).

Bài d. HS tìm :

- Quan hệ ý nghĩa giữa hai đoạn văn.
- Từ ngữ có tác dụng liên kết đoạn và vị trí của nó.
- Kể tiếp các từ ngữ có tác dụng liên kết đoạn mang ý nghĩa tổng kết, khái quát (*tóm lại, nói tóm lại, tổng kết lại, nhìn chung...*).

Cuối cùng, GV hướng dẫn HS khái quát, tổng kết cách chuyển đoạn văn trong văn bản như phần *Ghi nhớ* trong SGK.

Hoạt động 3. Hướng dẫn luyện tập.

Bài 1 và 2 được tiến hành trên lớp, bài 3 là bài tập về nhà.

Bài 1. HS gạch chân và giải thích tác dụng liên kết đoạn của các từ ngữ sau :

Đoạn a : *nói như vậy*

Đoạn b : *thế mà*

Đoạn c : *cũng* (nối đoạn 2 với đoạn 1), *tuy nhiên* (nối đoạn 3 với đoạn 2).

Bài 2.

Đoạn a : *từ đó*

Đoạn b : *nói tóm lại*

Đoạn c : *tuy nhiên*

Đoạn d : *thật khó trả lời*